

Terugblik Aan Tafel Ontbijtsessie 23 januari 2020

Leefklimaat heeft de aandacht van jeugdzorgaanbieders

'AAN TAFEL'

Kinderen die niet thuis wonen, maar in een groep binnen een instelling: soms is het de enige oplossing. Belangrijk is dat de groep voorziet in allerlei basisbehoeften, dat het leefklimaat goed is. Dat helpt kinderen verder. Daarover gaat de Aan Tafel ontbijtsessie op 23 januari in Tilburg. "Verbetering van het leefklimaat zit 'm soms in kleine dingen."

Ervaringsdeskundige Björn Rommens (26) was 12 jaar lang 'jeugdzorgjongere'. Van z'n 8^e tot z'n 20^e bracht hij door in 8 tot 9 leefgroepen van jeugdzorginstelling Juzt in Breda. "De jeugdzorgmedewerker máákt het leefklimaat", zegt Björn. Hij onderbouwt zijn stelling met een herinnering aan de keer dat hij hielp koken op de groep, en een salade maakte. "Dat ga je toch niet vreten? Ik ben geen konijn", reageerde een begeleider. Maanden heeft Björn last gehad van die opmerking. Hij heeft ook een voorbeeld van een begeleider die in positieve zin het verschil maakte. Die zorgde dat Björn op de groep kon blijven, terwijl eigenlijk al was besloten dat hij op z'n 17^e zelfstandig moest gaan wonen. Björn pleit voor professionals die handelen vanuit eigen kracht, en voor minder regels op de groep. Waarom bijvoorbeeld angstvallig elk lichamenlijk contact mijden? "Ik ben nooit geknuffeld. Dat heb ik heel erg gemist."

Theorie

Eefje Strijbosch werkt als beleidsmedewerker en onderzoeker, verbonden aan Juzt en Fontys Hogeschool Pedagogiek. Ze neemt de aanwezigen mee in de theorie over leefklimaat. Zo legt ze uit wat, in relatie tot dit thema, wordt verstaan onder open en gesloten. Open staat onder meer voor groeps werkers die warmte bieden en passend reageren op signalen die kinderen uitzenden. Ook gaat Eefje in op de relatie tussen leef-, werk en leerklimaat. Als groeps werkers het bijvoorbeeld naar hun zin hebben op het werk, beïnvloedt dat de groep in positieve zin.

Onderzoek heeft verder een duidelijk verband aangetoond tussen leefklimaat en gedrag van 'jeugdzorgjongeren'. Hoe beter de sfeer, hoe meer jongeren bijvoorbeeld gemotiveerd zijn voor hun behandeling. Investeren in een positief leefklimaat levert dus iets op, niet alleen voor de minderjarigen zelf en de instelling, maar ook voor de maatschappij. Het is dan ook niet verwonderlijk dat steeds meer jeugdzorgaanbieders leefklimaat gaan meten.

De Hondenberg

Iemand die zich daarmee bezighoudt is psycholoog en onderzoeker Gabriëlle Mercera. Ze verricht onderzoek naar leef-, leer- en werkklimaat binnen de jeugdtak van Koraal, een organisatie die hulp biedt aan mensen met een verstandelijke beperking. Dat doet ze op drie zorglocaties met daaraan verbonden drie scholen voor speciaal onderwijs. In totaal gaat het om ongeveer 80 groepen en klassen. De onderzoeksresultaten worden inzichtelijk gemaakt in factsheets voor de medewerkers en posters voor de jongeren.

Ze realiseert zich dat het in de dagelijkse praktijk lastig kan zijn om tijd vrij te maken voor het jaarlijkse onderzoek en het evalueren van de resultaten. Niettemin zetten medewerkers zich in om het onderwerp levend te houden op de groepen. Bij het via een app invullen van de digitale vragenlijsten krijgen ze hulp van pedagogiekstudenten van Fontys.

Jongerenvergadering

Simone van Hedel is regiebehandelaar bij de Hondenberg en vertelt wat er gebeurt met de onderzoeksresultaten. "Ik begin altijd met een jongerenvergadering", zegt ze. Daar komen vragen voorbij als: is het wel of niet gezellig op de groep? Hoe zijn de regels? Wat is positief? Wat kan beter? "Verbetering van het leefklimaat zit 'm soms in kleine dingen, bijvoorbeeld in kleur op de muur of het laten uitpraten van jongeren." De sfeer op de groep is een veelbesproken onderwerp tijdens de jongerenvergadering. Soms zijn groepsbegeleiders geneigd te focussen op het naleven van regels. Dan komt die goede sfeer vanzelf, menen ze. Peer van der Helm, onderzoeker gespecialiseerd in leef-, leer- en werkklimaat, draait het om. Werk aan die sfeer, bijvoorbeeld door iets met de groep te ondernemen, is zijn advies. Dat hoeft geen dagje Efteling te zijn. "Samen pizza's bakken is ook leuk." De onderzoeksresultaten zijn verder altijd onderwerp van gesprek tijdens de teamvergadering. En is er structureel iets mis met het leefklimaat, dan kan een teamcoach hulp bieden.

Personeelstekorten

Het laatste kwartier van de bijeenkomst is ingeruimd voor vragen. "Jongeren willen meer sfeer en betrokkenheid", zegt iemand uit het publiek. "Maar hoe maak je dat waar, als je te maken hebt met personeelsverloop en -tekorten?" Simone: "We proberen te veranderen waar we invloed op hebben." Géén uitzendkrachten is niet haalbaar; steeds dezelfde uitzendkracht vaak wel. De laatste vraag is voor Björn: "Hoe kijk jij als ervaringsdeskundige naar deze onderzoeken?" Hij antwoordt: "Het belangrijkste is dat er iets mee gebeurt." Verder vindt hij het goed dat er oog is voor hoe leef-, werk- en leerklimaat met elkaar samenhangen. Björn pleit ook voor minder regels. Dus niet die muur door een aannemer laten verven – want dan laat het resultaat te lang op zich wachten – maar gewoon samen met de groep aan de slag. Judy Mathijssen (accountmanager bij Koraal), kan zich daar wel in vinden. "Durven we, buiten de kaders om, het verschil te maken? Daar gaat het om."

